Epävarma huominen – raportti 2026

Nuorten tulevaisuususko ja työelämä

Taustaa

RAPORTIN TOTEUTUS

- Raportti koostuu kyselystä ja haastatteluista
  - Kyselyn tiedonkeruun toteutti Bilendi Oy 2.– 8.9.2026. Kyselyn kohderyhmä olivat 18–65 -vuotiaat suomalaiset ja kyselyyn vastasi 1 000 suomalaista. Vastaajista puolet oli 18-29-vuotiaita ja puolet 30-65-vuotiaita. Kyselyn vastaajissa ei ole mukana eläkeläisiä.
  - Tulokset perustuvat painottamattomaan aineistoon. Tuloksia voidaan käyttää ikäryhmien välisten erojen ja yhtäläisyyksien tarkasteluun, mutta niitä ei tule tulkita koko Suomen väestön täsmällisinä jakaumina.
  - Lisäksi Wise Words Agency teki puolistrukturoidut haastattelut 10 erilaisissa koulutus- ja elämäntilanteissa oleville 18–29 vuotiaille nuorille 25.9.–12.10. Nuoret olivat lukiolaisia, ammattikoululaisia, ammattikorkeakouluissa opiskelevia tai opiskelleita sekä yliopisto-opiskelijoita. Tällä hetkellä he opiskelivat, etsivät töitä tai olivat mukana työelämässä. Haastatteluiden havainnot ja sitaatit ovat raportissa harmaalla pohjalla.

Tältä työelämä näyttää

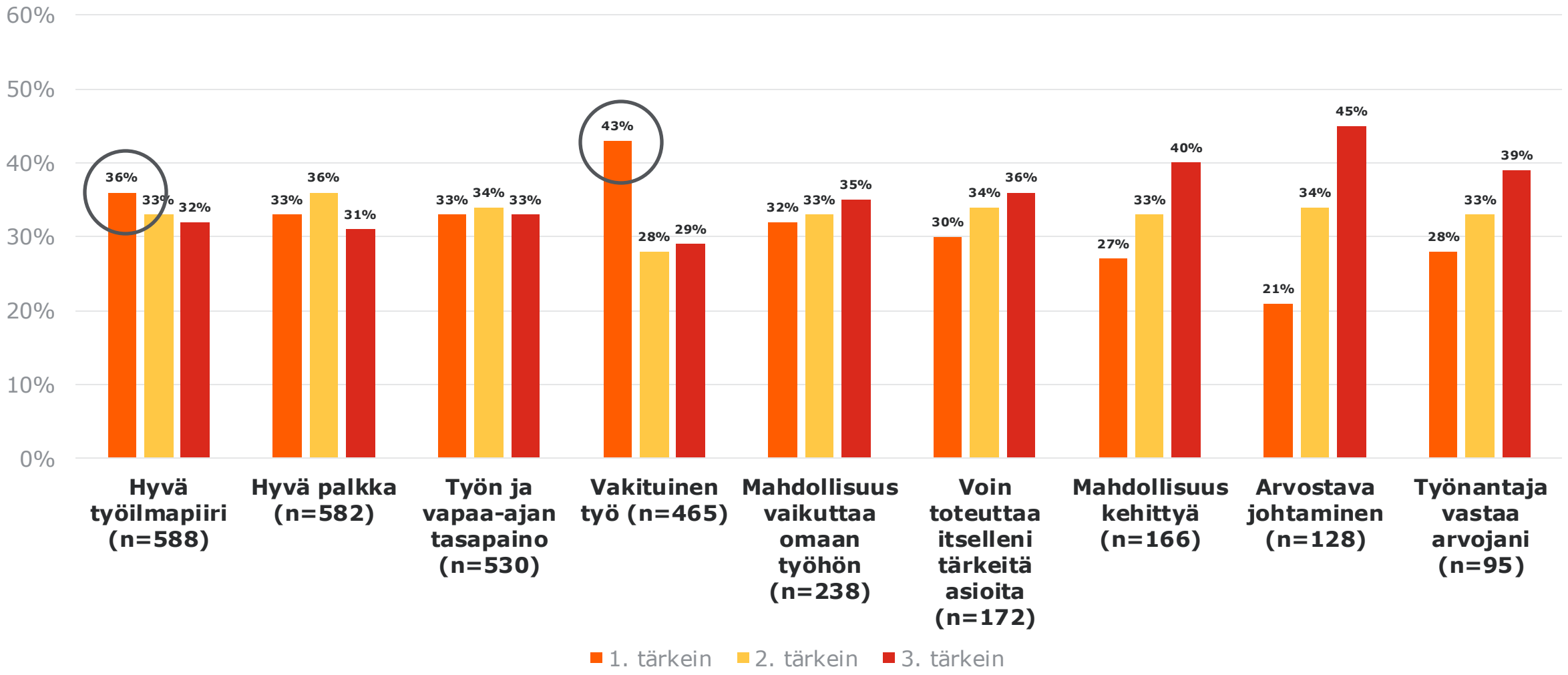
Hyvä työilmapiiri on nuorille tärkeä asia

VAKITUINEN TYÖ NOUSEE YKKÖSEKSI KAIKEN IKÄISILLÄ

- Kun vastaajilta kysyttiin, mitkä ovat heidän mielestään kolme tärkeintä asiaa työelämässä, **vakituinen työ nousi ykköseksi kaikissa ryhmissä**, nuorilla hieman muita vahvemmin (45 %)
- **Hyvän työilmapiirin merkitys erottaa eri ikäryhmät selvimmin.** 18–29-vuotiailla hyvä työilmapiiri on tärkein asia 41 prosentilla vastaajista, 30–65-vuotiailla 31 prosentilla vastaajista.
- **Palkka sekä työn ja vapaa-ajan tasapaino olivat yhtä tärkeitä molemmille ikäryhmille.**
- Työnantaja vastaa arvojani on ykkösasia useammin 30–65-vuotiailla (35 %) kuin 18–29-vuotiailla (25 %)

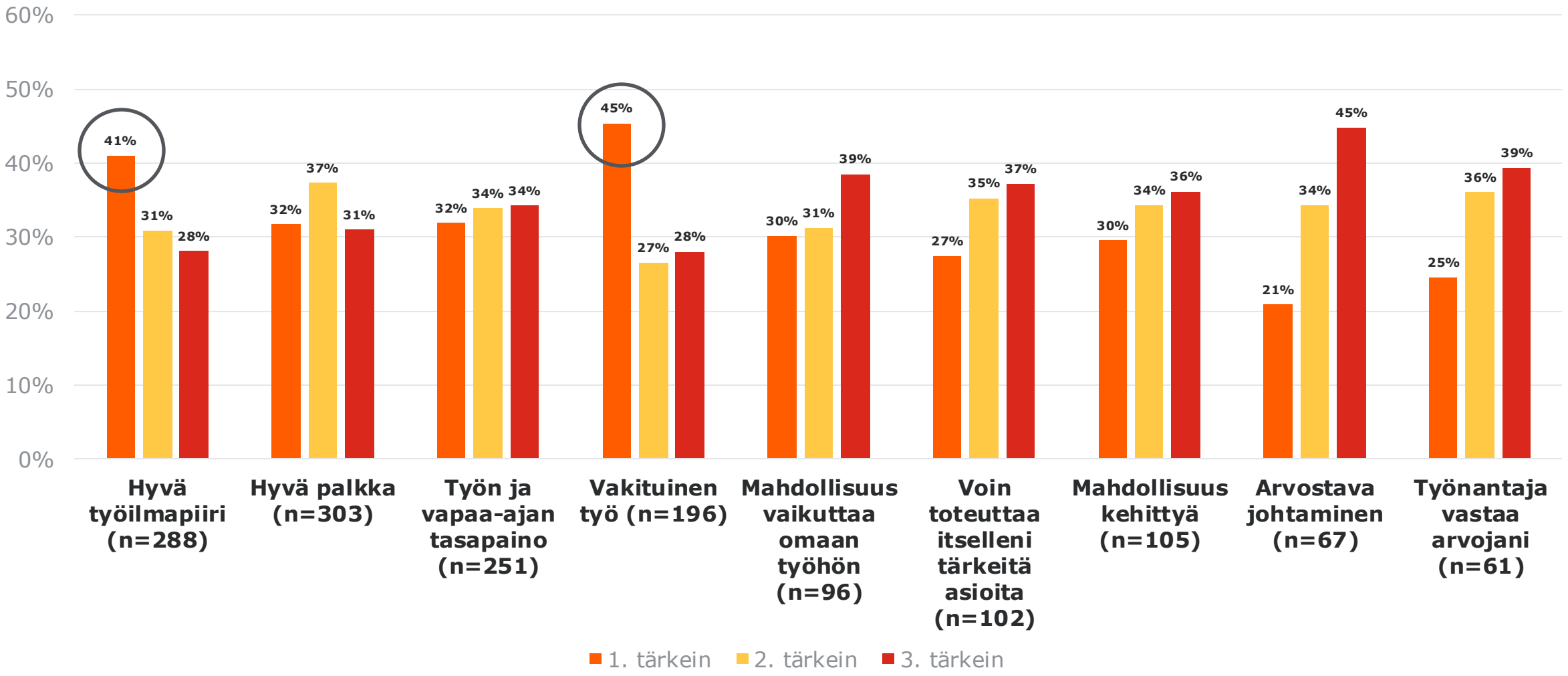
Mitkä ovat kolme tärkeintä asiaa työelämässä?

KAIKKIEN VASTAAJIEN ANTAMA TÄRKEYSJÄRJESTYS

Mitkä ovat kolme tärkeintä asiaa työelämässä?

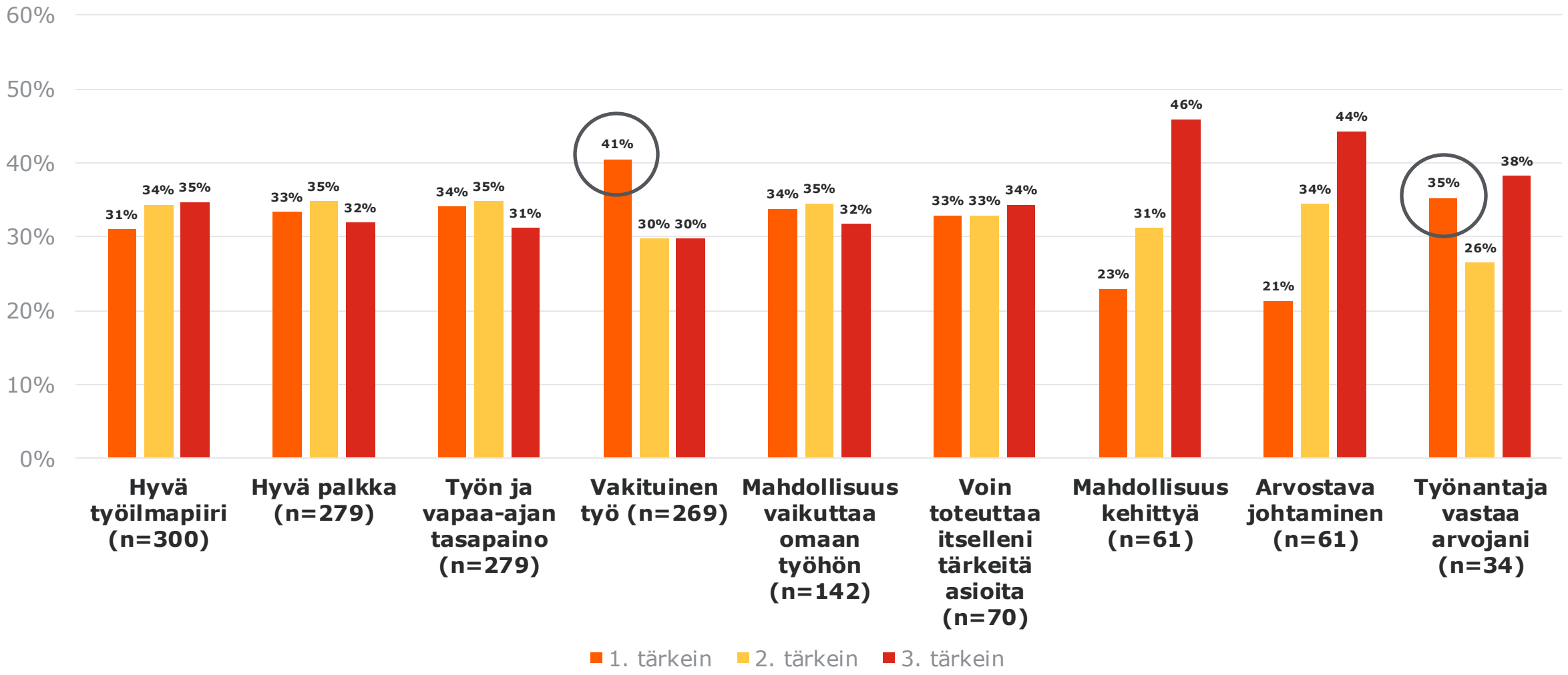
18-29-VUOTIAIDEN VASTAAJIEN ANTAMA TÄRKEYSJÄRJESTYS

Mitkä ovat kolme tärkeintä asiaa työelämässä?

LIVE

30-65-VUOTIAIDEN VASTAAJIEN ANTAMA TÄRKEYSJÄRJESTYS

Nuorten odotukset työlle vaihtelevat

HAASTATTELUIDEN HAVAINTOJA

- Haastatteluissa nuorten odotukset työelämälle näyttäytyvät hyvin **monipuolisina ja vaihtelevina**
- Eroja tuo esimerkiksi se, millaisia odotuksia työn sisällölle on. Osa toivoo työn rajautuvan tarkasti työaikaan, osalle työ on itseilmaisun keino
- Odotuksiin vaikuttavat esimerkiksi opiskeltava ala, omat tavoitteet työelämälle, ikä ja kokemukset työelämästä
- **Haastava työmarkkinatilanne on muuttanut odotuksia** niin, että vakituinen työ tuntuu valmistuneista tai valmistumassa olevista tärkeämmältä kuin aiemmin, koska se toisi turvaa epävarmuuden keskellä.
- Haastattelut muistuttavat siitä, että **nuoret ovat hyvin moninainen joukko**. Tämä on tärkeä muistaa nuorten työelämää koskevassa keskustelussa, jossa nuoret nähdään usein yhtenäisenä joukkona.

Odotukset työltä

SITAATTEJA HAASTATTELUISTA

Kiinnostava työ ja riittävä palkka

”Odotuksenani on kiinnostava työ, riittävä palkka ja päivätyö. En halua, että töitä pitää työpäivän jälkeen tehdä kotona ja työ täyttää elämää. Haluan jättää työn työpaikalle.”

”Vakituinen työ on minulle tärkeä asia, ja sen arvo on noussut muutamassa vuodessa, koska yleinen epävarmuus on lisääntynyt.”

”Toivon löytäväni liikkuvaa ja monipuolista työtä, joka ei sido tiettyyn paikkaan. Vakituinen työ on tärkeä, se voi tulla vanhempienkin opista. On ollut ilmiselvää, että valmistut ja menet vakituiseen työhön. Työ tuo turvaa ja elämää voi rakentaa sen pohjalle.”

”Kilpailukykyinen palkkaus kiinnostaa. Ei hirveästi muuten selkeitä preferenssejä. Peruspäivätyö, josta hyvin maksetaan. Siitä lähdetään.”

”Sellaista työtä, että aamulla ei vituttaisi lähteä töihin. Tällä hetkellä olenkin siinä tilanteessa.”

Työ on intohimo ja itseilmaisun keino

”Musiikki on mun intohimo, haluan toteuttaa sitä. Haluaisin tehdä työtä mitä rakastan, enkä tiedä muuta mitä rakastaisin enemmän. Koen, että mieluummin saan huonompaa palkkaa ja nautin siitä mitä teen ja elämästä samalla kuin että saisin hyvää palkkaa ja olisin onneton.”

”Työssä on tärkeää tekemisen ilo ja se, että voin vaikuttaa muihin ihmisiin taiteen avulla. Taitelijana elämä on todennäköisesti elämää apurahoilla. Jonkinlainen taloudellinen turva olisi tärkeää, koska muuten toimeentulo stressaa.”

Työilmapiirin merkitys

HAASTATTELUIDEN HAVAINTOJA

- Hyvä työilmapiiri on kyselyn mukaan nuorille tärkeämpi asia kuin yli 30-vuotiaille.
- Ilmapiirin merkitys nousi vahvasti esiin myös haastatteluissa. Haastateltavien mielestä hyvä työilmapiiri on tärkeää, koska:
  - Silloin on helpompi tutustua toisiin työntekijöihin
  - Uskaltaa kysyä apua ja neuvoja
  - Se auttaa jaksamaan ja hoitamaan vaikeita ja kuormittavia tilanteita
  - Parantaa motivaatiota ja työssä jaksamista
  - Hyvässä ilmapiirissä on kiva tehdä töitä ja töissä on hauskaa
  - Saa kokea tekevänsä töitä yhdessä muiden kanssa yhteisen päämäärän eteen

- Hyvä työilmapiiri kytkeytyy nuorten haastatteluissa vahvasti siihen, että voi **kokea luottamusta ja uskaltaa kysyä neuvoja ja ohjeita**.
- Koska nuorilla on tulee työssä vastaan paljon uusia asioita ja tarve kysyä ja oppia uutta, ilmapiirin merkitys on heille erityisen tärkeä.

Työilmapiirin merkitys

SITAATTEJA HAASTATTELUISTA

Helpottaa vuorovaikutusta

”Töissä voi olla oma itsensä, kun ei tarvitse jännittää kollegoiden kanssa vuorovaikutusta.”

”Kun oppii tuntemaan muita työkavereita, työpaikalla on helpompi olla”.

”Työntekijöihin on tosi vaikea muodostaa suhdetta, jos ei tunne heitä. Jos on liian kiire, ei muodostu suhdetta eikä uskalla pyytää apua.”

Uskaltaa kysyä ja opetella uutta

”Tosi monet asiat työssä opetellaan työpaikalla. Siksi on tärkeää, jossa ymmärretään että vasta opettelee asioita, että ne ovat sulle uusia, tuetaan oppimista ja uskaltaa kysyä.”

Työilmapiirin merkitys

SITAATTEJA HAASTATTELUISTA

Auttaa vaikeissa tilanteissa

”Haastavampiakin tilanteita työssä jaksaa paremmin, jos työilmapiiri on hyvä. Psykologinen turvallisuus ja kannustavuus auttavat vaikeissa tilanteissa. Hyvää ilmapiiriä rakentavat minusta esimerkiksi ennustettavuus vuorovaikutustilanteissa ja se, että voi tuoda erilaisia mielipiteitä esille. Ylipäätään se, että on turvallinen, positiivinen ja eteenpäin katsova lämmin henki työyhteisössä.”

Vahvistaa motivaatiota

”Hyvä ilmapiiri on tosi tärkeä. Se antaa motivaatiota työn tekemiseen. On kiva tulla töihin joka päivä, kun on hyvä ilmapiiri.”

”On se tärkeää. Hyvää ilmapiiriä luo, kun ihmiset ympärillä ovat mukavia ja mukaan ottavia. Ovat valmiita kuuntelemaan muiden mielipiteitä ja on yhdessä halu tehdä hyvää työtä ja päästä hyvään lopputulokseen.”

”Se on tosi tärkeää, oma jaksaminen on myös osittain sidoksissa siihen millainen ilmapiiri on.”

Töihin pääsy koetaan hankalaksi

HAASTATTELUIDEN HAVAINTOJA

- Työelämään pääsy näyttäytyy suurelle osalle nuorista todella hankalana
- Kuva rakentuu omien ja kavereiden kokemusten perusteella sekä sosiaalisesta mediasta ja muista medioista saadun kokemuksen perusteella
- Tässäkin kokemuksessa on eroja, osa on löytänyt työtä helposti eikä työpaikan saannin vaikeus ole tullut vastaan omalla kohdalla
- Muutaman vuoden työelämässä olleet arvioivat, että tilanne on muutamassa vuodessa muuttunut vaikeammaksi. Jos he olisivat nyt hakemassa työtä, sitä olisi vaikeampi saada kuin oman valmistumisen jälkeen

Nuorten pääsy työelämään

SITAATTEJA HAASTATTELUISTA

Todella vaikeaa

”On toiveikastakin keskustelua, mutta päällimmäisenä on huoli siitä, miten hankala on päästä töihin tai kuinka paljon hakijoita on suhteessa työpaikkoihin. Sosiaalisessa mediassa on paljon tarinoita, kuinka joku lähetti sata hakemusta eikä saanut yhtään vastausta. Se vahvistaa jonkinlaista sukupolvikokemusta.”

”Tällä hetkellä huono. Monilla on koulutus, mutta oman alan töihin tai harjoitteluun on vaikea päästä. Minulla on ollut puoli vuotta vakituinen työ, pääsin uuteen aika helposti. Viime syksynä hain 20 paikkaan ja pääsin kolmen haastatteluun. Välillä tuntuu, että on tuurista kiinni.”

”On todella hankalaa ja vaatii suhteita. Harva pääsee muulla kuin suhteilla suoraan koulusta töihin. Itse pääsin töihin opettajan suhteilla. Tässä työllisyystilanteessa ei jakseta käydä hakemuksia läpi ja siksi ei julkaista työpaikkahakemuksia, verkostoituminen tulee tärkeäksi.”

”Työn saanti ei näytä hirveän toiveikkaalta. Puhutaan julkisuudessakin, että on vaikeampi saada työpaikkaa kuin päästä lääkikseen. Työtilanne on nyt tosi huono, toivottavasti se paranee. Valmistumisen jälkeen haluaisin pysyä Suomessa, mutta voi olla hankalaa. Ulkomaalaistaustaisen on vaikea saada töitä. Minulla on ollut sellaisia tilanteita, että taitoa vähätellään tai kielitaitoa epäillään. Tulee sellainen olo, ettei minun ajatella olevan yhtä pätevä kuin toisen hakijan.”

”Tällä hetkellä se on aika heikkoa. Erityisen vaikeaa se on nuorille, joilla ei ole mitään kokemusta. Kun on harvoja työpaikkoja vaan tarjolla, niin kokeneet saa ne. Kun edes harjoittelijan paikkaa ei saa, on vaikea lähteä kehittämään omaa osaamista. Varsinkaan alaikäisenä ei pääse minnekään ilman kontakteja. On niin paljon kysyntää ja niin vähän paikkoja. Mun kavereista vain yksi on päässyt kesätöihin ilman kontakteja. Kun ei ole kesätöitä ollut niin on epätodennäköisempää saada oman alan töitäkään tai edes harjoittelupaikkaa, kun ei ole mitään työkokemusta.”

Nuorten pääsy työelämään

SITAATTEJA HAASTATTELUISTA

Tilanne on muuttunut vaikeammaksi

”Kun hain ensimmäisiä hoitoalan töitä, silloin sai mennä minne haluaa ja voi päättää paljonko tekee töitä. Tässä on tapahtunut muutamassa vuodessa tosi iso muutos. Olisi tosi paljon ahdistavampaa valmistua nyt kuin silloin kun itse valmistuin.”

”On työt kiven alla, mutta niiden saanti riippuu monesta asiasta. Sijainti, toimiala, oma-aloitteisuus, suhteet vaikuttaa. Vaikea yksiselitteisesti arvioida, on tapaus- ja ihmiskohtaista. On vaikeampaa kuin menneinä vuosina.”

Tilanne on ihan hyvä

”Mulla voi olla vääristynyt kuva. Viisi vuotta työelämää takana ja olen aina päässyt töihin sinne, minne olen halunnut. Työttömyys on kasvussa ja kilpailu on kovaa. Uskon, että jos oikeasti haluaa, niin esimerkiksi matkailualalta löytyy töitä Lapista. Silloin joutuu muuttamaan töiden perässä ehkä hetkellisesti. Mistä vaan vaikea löytää vakkaritöitä.”

”Se riippuu nuoresta. Itse olen työllistynyt tosi helposti. Olen käynyt amiksen ja olen tosi kiitollinen ja onnellinen, kun tiesin mitä haluan tehdä ehkä kasilla tai ysiluokalla.”

Töihin pääsyn keinot ja kokemus

HAASTATTELUIDEN HAVAINTOJA

- Nuoret ajattelevat, että erilaiset harjoittelut ja muut tavat tutustua työelämään ovat todella tärkeitä. Myös verkostoja ja kontakteja pidetään tärkeinä, koska isossa hakijajoukossa on vaikea erottua.
- Nuorilta vaadittu kokemus vaihtelee eri aloilla. Osalla aloista on totuttu siihen, että moni taidoista opitaan vasta työpaikalla.
- Sen sijaan osalla aloista vastavalmistuneille on tarjolla vain vähän työpaikkoja. Esimerkiksi työpaikkailmoituksissa edellytetään työkokemusta. Se ei kannusta nuoria hakemaan, vaikka itse tehtävässä voisi pärjätäkin koulutuksen pohjalta.
- Nuoret kokevat, että työelämä on vaativampaa kuin aiemmin: työpaikkoja on vähemmän, vaatimustaso osaamiselle kasvaa ja työn kognitiivinen kuorma on isompi kuin ennen.

Mikä auttaa töihin pääsyssä

SITAATTEJA HAASTATTELUISTA

Harjoittelut ja kesäsetelit

”Ensimmäinen työ oli kesäsetelillä kaupassa. Tet-kokemukset olivat superhyvä kokemus, ne ovat hyvä keino lähteä tutustumaan työelämään.”

”Jos nyt pitäisi ekaa kertaa, tuskin olisi kovin helppoa. Millainen on hyvä cv, millainen on hakemuskirje? Pitäisi erottua omalla persoonallisuudella ja hakemuksella.”

”Sinänsä se on aika helppoa, jos olet innokas ja aktiivinen työnhakija. Menet tiskaamaan tai jotain. Vaatii sitä, että jaksaa hakea paljon töitä. Pitää osoittaa oikeaa kiinnostusta työtä kohtaan.”

Joustoa ja erilaisia keinoja

”Ajat vielä siitä, kun olin itse hakemassa ihan ekaa työtä, on mennyt huonommaksi. Vaatii itseltä joustoa kaupungin tai työpaikan suhteen. Ekassa työssä olin siivoamassa, sitäkin voi nyt olla vaikea saada. Aina kaikki setelit tai harkkaohjelma ovat näyttäytyneet äärimmäisen tärkeinä.”

”Nyt on tosi paska tilanne töiden suhteen. Jos olisi normaali tilanne, olisi helppo saada edes jotain. Itse tein ensimmäiset työni keikkatyösovelluksen kautta.”

Vaaditaanko kokemusta jota ei ole

SITAATTEJA HAASTATTELUISTA

Työpaikkailmoitukset lannistavat

”Työpaikkailmoitukset näyttäytyvät niin, että odotukset sanoitetaan niissä vaativasti ja luotaantyöntävästi, eivätkä ne aina kohtaa sen työssä vaadittavan osaamisen kanssa. Tuntuu, että ei tiedetä edes mitä haetaan. Tehtävät voivat olla sellaisia, että tuntuu että sen osaisi, mutta silti toivotaan useamman vuoden kokemusta, eikä kannusteta vastavalmistuneita hakemaan.”

”Työn vaatimustaso ja työpaikkailmoituksessa vaaditut ominaisuudet ei kohtaa. Totta kai työnantajalla on varaa valita kun on tarjontaa paljon.”

”Koen, että ei ole edes tarjolla sellaisia työpaikkoja, jotka ei vaadi kokemusta. Usein vaaditaan 5-10 vuoden kokemusta työpaikkailmoituksessa, se ei motivoi hakemaan.”

Työ opettaa

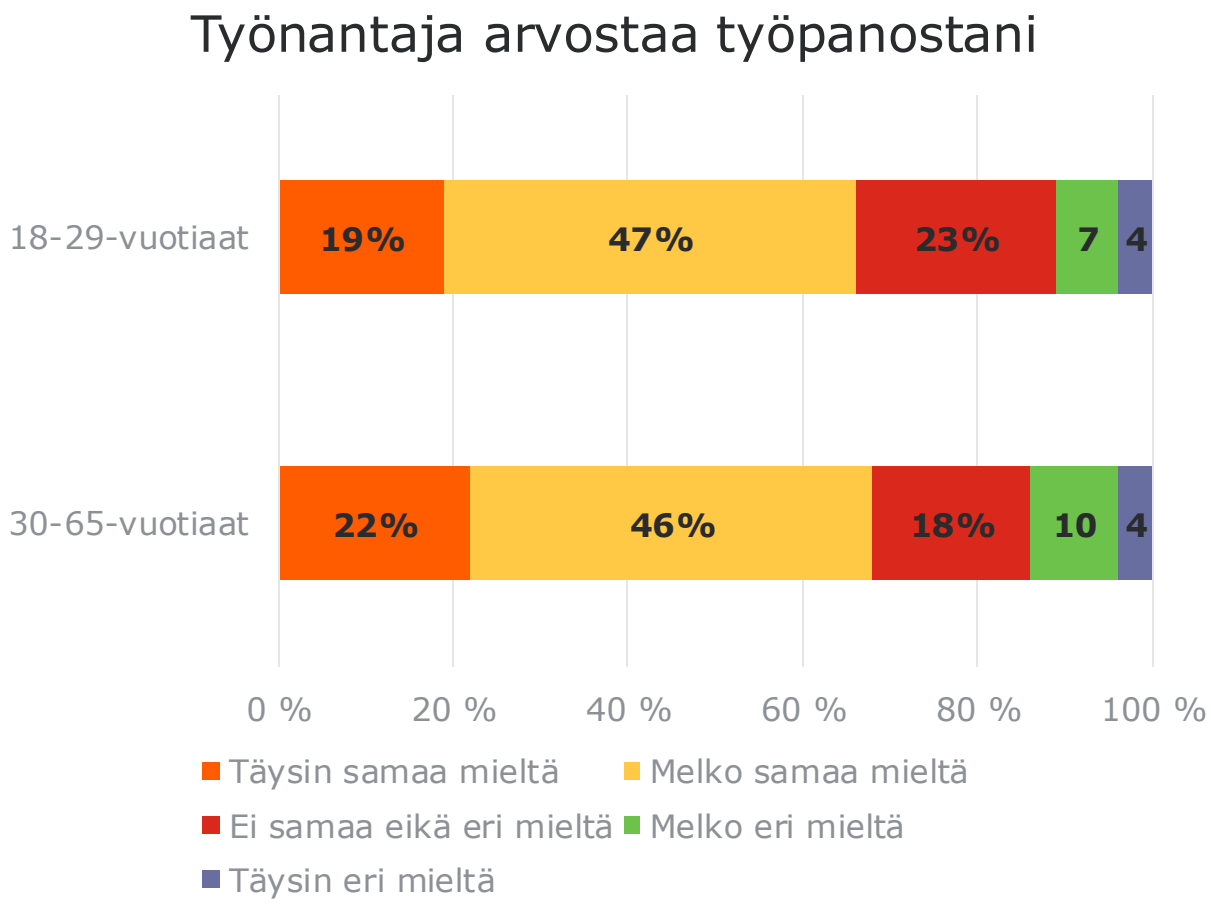
”Kyllä varmaan monissakin paikoissa vaaditaan, mutta oman työn luonne on sellainen, että koulutus on vain pohja ja eri erikoisalojen työ terveydenhuollossa opitaan työpaikalla. Suurin osa ymmärtää sen ja opettaminen on osa työkulttuuria.”

”Olen itsekin saanut mahdollisuuksia, vaikka minulla ei ole ollut raksa-alan kokemusta. Työnantaja on opettanut ja luottanut. Toinen työntekijä on ollut mukana ja uskonut, että pystyn hoitamaan asiat, kun luotetaan, että ne hoituu.”

Työnantaja arvostaa työpanostani

VALTAOSA NUORISTA KOKEE SAAVANSA ARVOSTUSTA

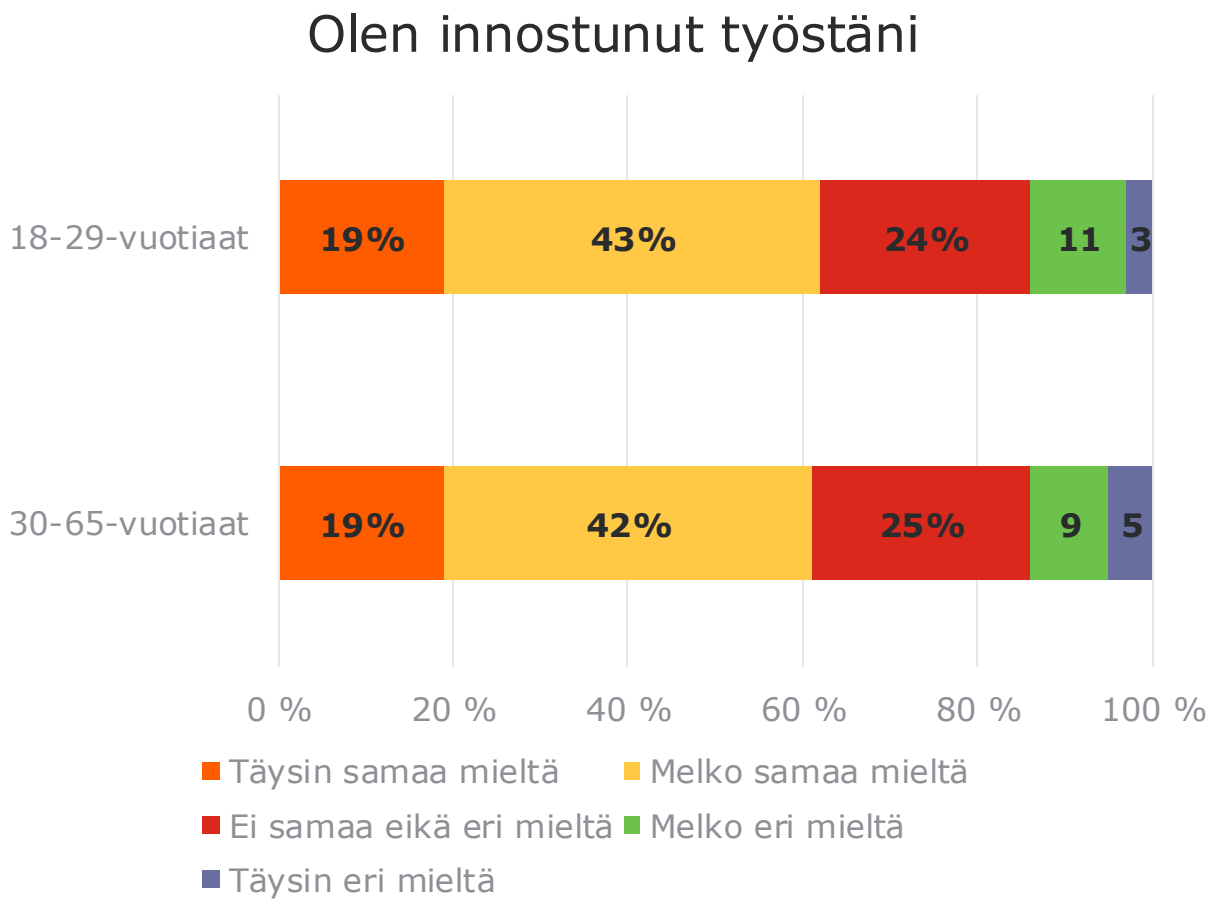
- Lähes 70 prosenttia sekä nuorista että yli 30-vuotiaista vastaajista kokee olevansa täysin samaa tai melko samaa mieltä siitä, että työnantaja arvostaa heidän työpanostaan
- Yli 30-vuotiaista vastaajista 14 prosenttia ajattelee, ettei työnantaja arvosta heidän työpanostaan. Nuorista näin ajattelee 11 prosenttia
- Arvostuksen kokemus on vahva kaikilla vastaajilla, mutta yli 30-vuotiailla on hieman enemmän negatiivisia kokemuksia työnantajista kuin nuorilla vastaajilla

Olen innostunut työstäni

TYÖ INNOSTAA YLI PUOLTA VASTAAJISTA

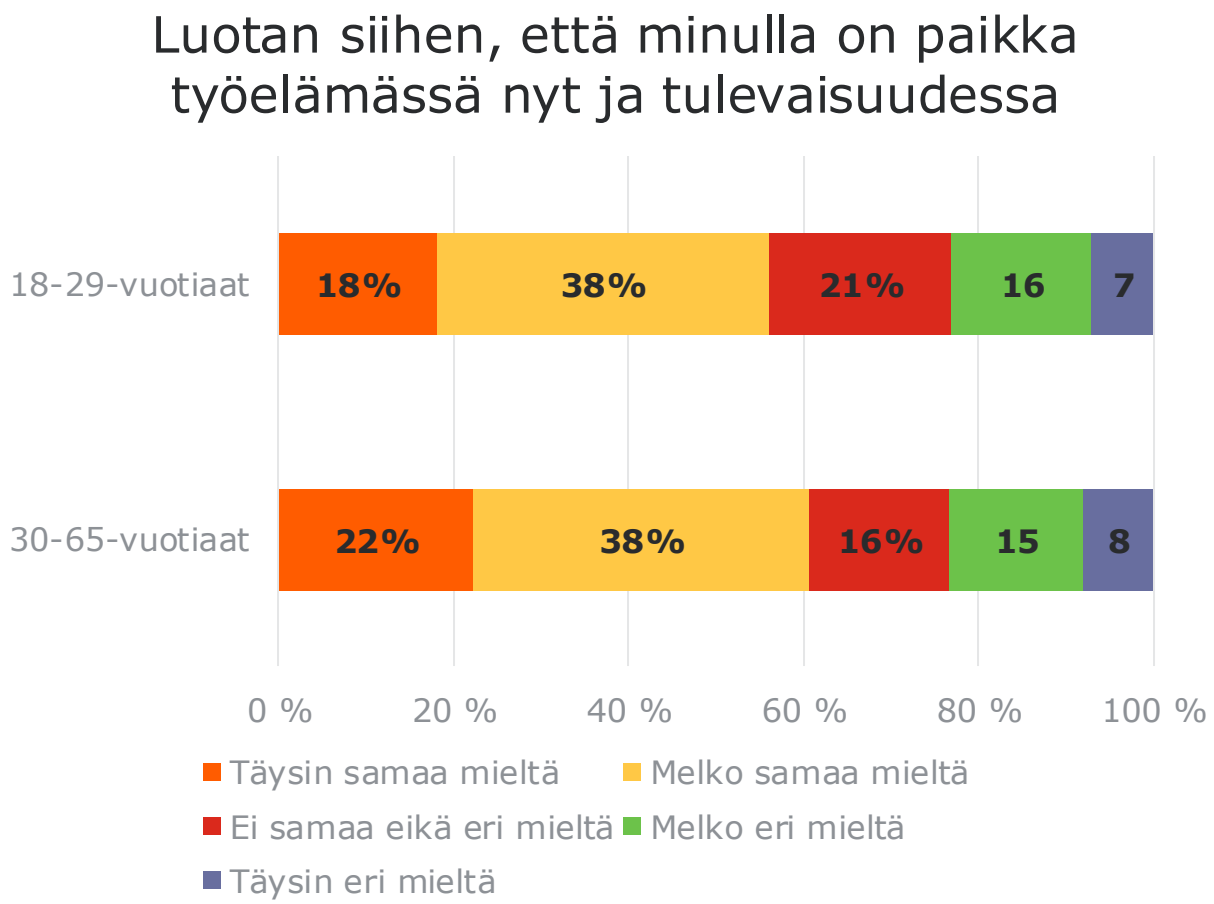
- Nuorten ja yli 30-vuotiaiden innostus työstä on hyvin samansuuntainen. Suomalaisten työinto vaikuttaakin hyvin samanlaiselta ikäryhmästä riippumatta
- Kaikista vastaajista yli puolet on täysin samaa mieltä tai melko samaa mieltä siitä, että he ovat innostuneita työstään
- Hieman yli 10 prosenttia vastaajista ei ole innostunut työstään. Prosenttiosuus on lähes sama alle ja yli 30-vuotiailla.

Luotan paikkaani työelämässä

NUORET OVAT EPÄVARMEMPIA PAIKASTAAN TYÖELÄMÄSSÄ KUIN YLI 30-VUOTIAAT

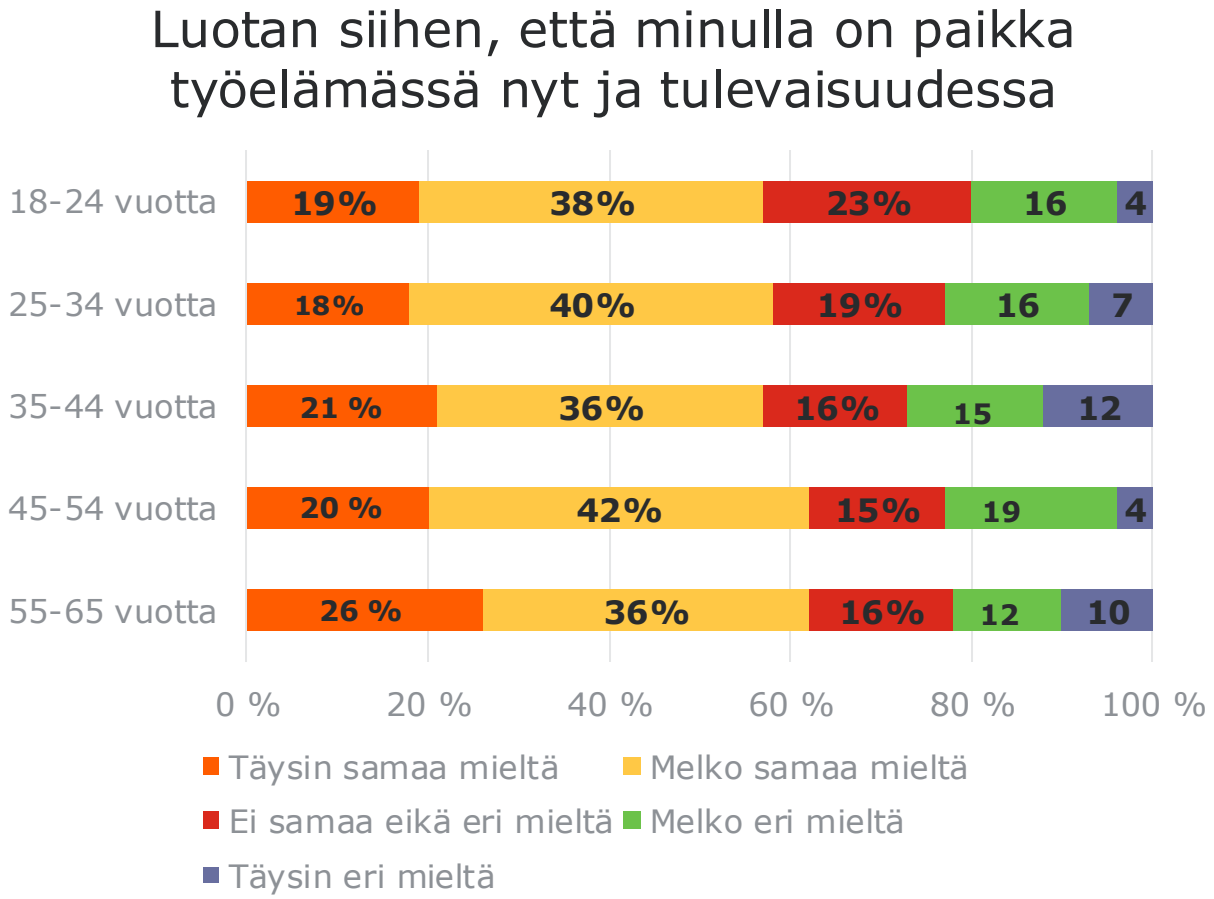
- Nuorista hieman yli puolet eli 56 prosenttia luottaa siihen, että heillä on paikka työelämässä nyt ja tulevaisuudessa, hieman yli viidennes (22 %) ei luota siihen, että heillä on paikka työelämässä
- Vahvimmin tulevaisuuteen luottavia on nuorissa 18 prosenttia ja yli 30-vuotiaissa 22 prosenttia
- Epävarmuus koskettaa myös yli 30-vuotiaita. Heistä kuitenkin hieman useampi, 60 prosenttia kokee, että heillä on paikka työelämässä nyt ja tulevaisuudessa. Toisaalta 23 prosenttia yli 30-vuotiaista kokee, ettei heillä ole paikkaa työelämässä nyt ja tulevaisuudessa
- Epävarmuuden kokemus näyttääkin olevan suomalaisten yhteinen kokemus

Luotan paikkaani työelämässä: ikäryhmittäin

NUORET OVAT EPÄVARMEMPIA PAIKASTAAN TYÖELÄMÄSSÄ KUIN YLI 30-VUOTIAAT

- Kaikkein varmimpia paikastaan työelämässä nyt ja tulevaisuudessa ovat vanhimmat vastaajat eli 45-65-vuotiaat
- Epävarmimpia ovat tähän kyselyyn vastanneista 35-44-vuotiaat, heistä epävarmuutta kokee joka neljäs
- Nuorimmista vastaajista eli 18-24-vuotiaista epävarmuutta kokee 21 prosenttia ja luottavaisia omaan paikkaan työelämässä heistä on 57 prosenttia

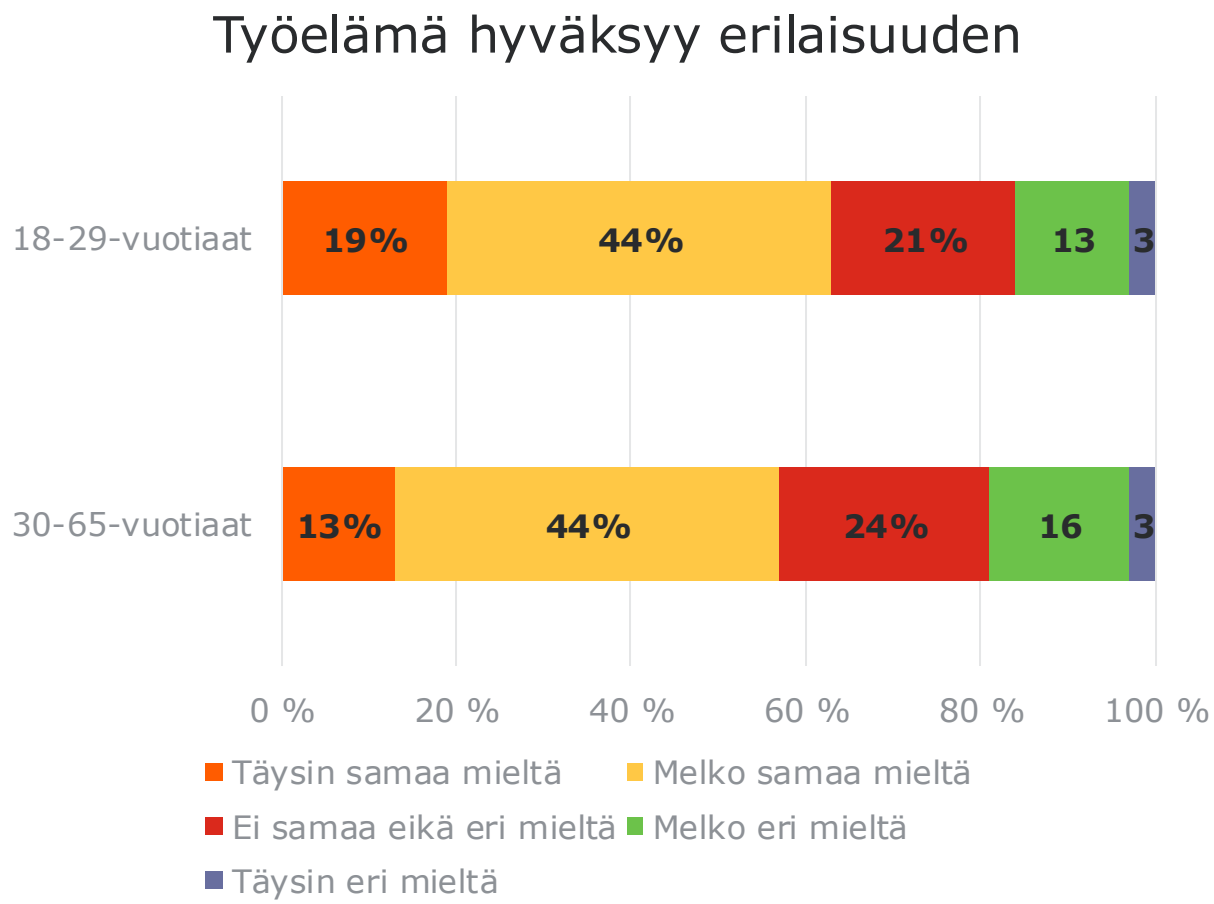

Erilaisuuden hyväksyminen ja mahdollisuus olla oma itsensä

Työelämä hyväksyy erilaisuuden

NUORET AJATTELEVAT ERILAISUUDEN HYVÄKSYMISESTÄ YLI 30-VUOTIAITA MYÖNTEISEMMIN

- Nuorista lähes joka viides on täysin samaa mieltä siitä, että työelämä hyväksyy erilaisuuden
- Ja yli 30-vuotiaista täysin samaa mieltä on 13 prosenttia vastaajista
- Nuorista 63 prosenttia on täysin tai melko samaa mieltä, että työelämä hyväksyy erilaisuuden
- Yli 30-vuotiaista näin ajattelee 57 prosenttia.
- Yli 30-vuotiaista väitteen kanssa eri mieltä on 19 prosenttia vastaajista. Nuorista eri mieltä on 16 prosenttia vastaajista
- Ero voivat kertoa siitä, että nuoret ovat tulleet myöhemmin työelämään ja nähneet yli 30-vuotiaita useammin, että erilaisuuteen suhtaudutaan myönteisemmin
- Toisaalta tulos voi kertoa myös siitä, että nuorilla on vähemmän työkokemusta ja kuva on vielä rakentumassa

Työelämä hyväksyy erilaisuuden

SITAATTEJA HAASTATTELUISTA

Kyllä hyväksytään

”Kyllä koen, että erilaisuutta hyväksytään. Meillä kaikki ovat työvaatteissa ja tukat kiinni, se voi olla joillekin suojakin. Ymmärretään hyvin työuupumusta.”

”Omien kokemusten pohjalta ollaan menossa parempaan, on monenlaisia tapoja hyötyä erilaisista tavoista tehdä työtä tai paikoista tehdä työtä.”

”Omassa työelämässä on ollut hyviä kokemuksia, on mennyt hyvin. Olen ollut töissä ravintolassa, jossa tosi paljon eri taustoista, ketään ei syrjitty ja kaikki tuli hyvin toimeen.”

”Kyllä hyväksytään minun kokemuksen mukaan. Meilläkin on pääkieli englanti, ulkomaisia ympäri vuoden, kohdellaan samoin kuin kantasuomalaisia.”

”Vaikea sanoa, kun ei ole omakohtaista kokemusta. Minut on hyväksytty vaan en tiedä, miten erilainen voi kokea.”

”Kyllä hyväksytään, itse seksuaali- ja sukupuolivähemmistöön näkyvästi kuuluvana en ole kohdannut eriarvottamista. Asiakaspalvelussa pitää olla paksu nahka, koska maailmassa vaan on idiootteja.”

Työelämä hyväksyy erilaisuuden

SITAATTEJA HAASTATTELUISTA

Ei kovin hyvin

”Olen kuullut kokemuksia, että on tosi raskasta, jos on näkyvästi erilainen. Syrjimistä on vaikka seksuaalivähemmistöjäkin kohtaan, se ei näy aina selkeästi. Pahinta on, jos käyttää huntua. Voi syntyä aluksi pieniä ongelmia, jotka menevät isommiksi, eikä niitä osata ratkaista tai joustaa asioissa eikä ihmisten erilaisuutta oteta tarpeeksi huomioon.”

”Asiakaspalvelutyössä isossa osassa on asiakkaat. Jos elää yhteiskunnassa, jossa on suvaitsematon ilmapiiri, koko työkokemus voi olla ihan hirveä ja raskas. Pitää miettiä, uskallanko lähteä tähän paikkaan töihin, kun on niin raskaita asiakkaita ja tilanteita.”

”Jos sanot että sulla on ADHD, pääset vielä ihan hyvin töihin. Fiksu työnantaja tietää, millaista apua voi tarvita. Mutta romaneilla vaikka on varmaan tosi vaikea päästä työhön. Tai seksuaalivähemmistöillä voi tulla ongelmaa.”

”Itellä on ADHD, niin koen, että vaikka ihmiset sanoo, että voit olla oma ittes, silti et välttämättä voi olla. Pitää säädellä sitä, miten olet. Totta kai on perseestä, kun jotkut ihmiset eivät pääse siksi töihin. Minä en kerro työhaastattelussa. Voi olla, että haastattelijalla tulee heti mieleen stereotyyppinen ajatus, että et voi keskittyä.”

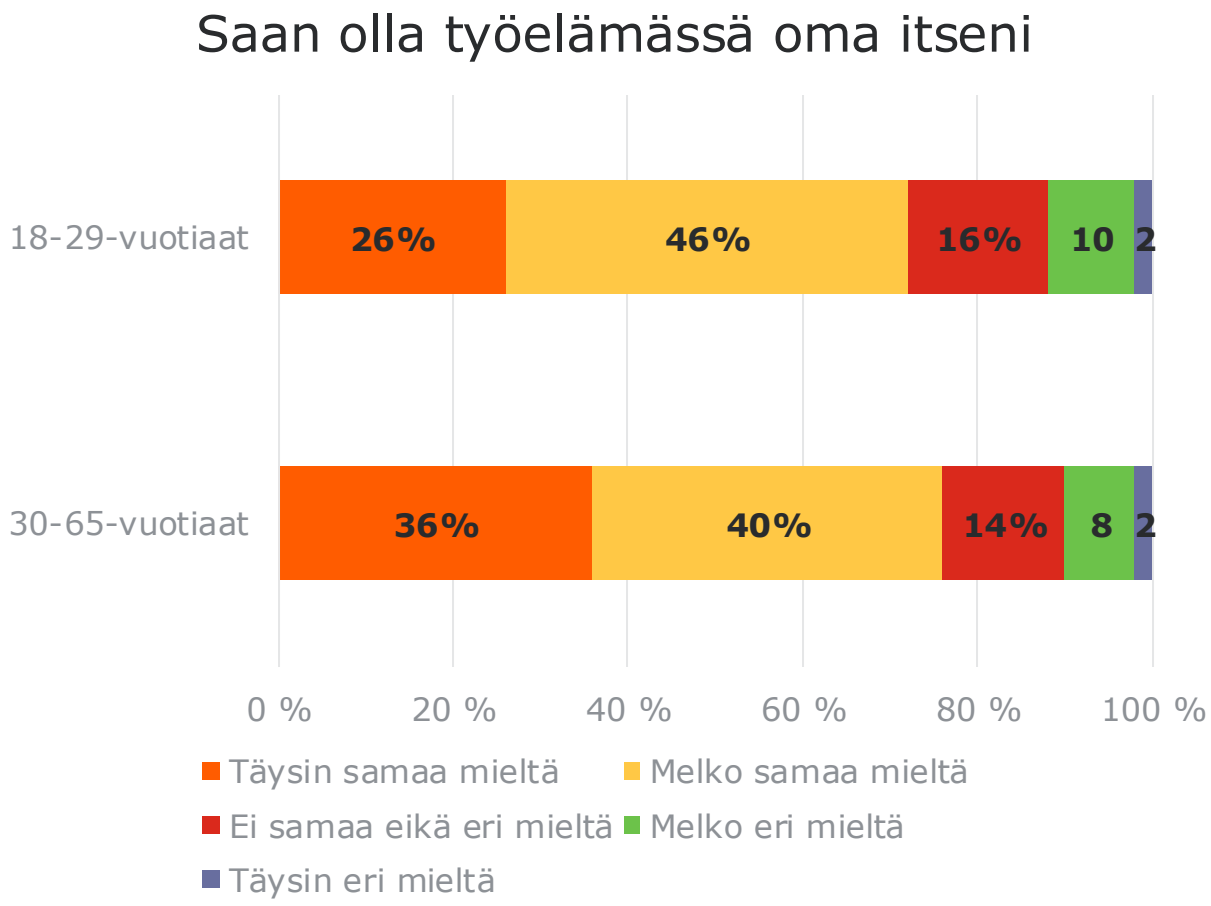
”Mulla on niin vähän työkokemusta että vaikea sanoa. Mutta missään ei hyväksytä erilaisuutta kuitenkaan niin paljon kuin mitä puheissa ehkä sanotaan. Ihminen on ensisijaisesti muutosta vastaan, että se että joku tuo jotain erilaista pöytään, ei ole aina hyväksyttyä. Vammaiset esimerkiksi eivät ole tasavertaisia työelämässä eivätkä varsinkaan työnhaussa.”

”Ulospäinsuuntautuneisuuden ihanne on edelleen, sitä pidetään vahvuutena työpaikalla. Varmaan siitä normista eroamisessa voi olla sellaista stigman pelkoa, jota voisi avata ja ymmärtää paremmin.”

Saan olla työelämässä oma itseni

NUORET EIVÄT KOE YHTÄ VAHVASTI KUIN YLI 30-VUOTIAAT, ETTÄ SAAVAT OLLA TYÖELÄMÄSSÄ OMA ITSENSÄ

- Joka neljäs (26%) nuorista on täysin sama mieltä siitä, että he saavat olla työelämässä oma itsensä
- Yli 30-vuotiaista näin ajattelee 36 prosenttia
- Vaikka nuoret kokevat yli 30-vuotiaita enemmän, että työelämä hyväksyy erilaisuutta, he eivät kuitenkaan koe yhtä vahvasti voivansa olla työelämässä oma itsensä
- Tämä voi johtua vähäisemmästä työkokemuksesta ja varmuudesta työelämässä. Nuori voi kokea, että on yritettävä mukautua oletettuun rooliin eikä voi olla täysin oma itsensä.
- Myös nuorten työtehtävät ovat osin erilaisia kuin vanhempien, tämä voi myös selittää kokemusten huomattavaa eroa

Saan olla työelämässä oma itseni

SITAATTEJA HAASTATTELUISTA

Kyllä saan

”Olen saanut olla. Tietysti, kun on aloittavana työntekijänä tietyllä lailla valta-asemassa alakynnessä, niin toisenlainen asema kuin pitkään työssä olleena. Ei ehkä kehtaa vaikka sanoa, että tarvitsee etäpäivän.”

”Kyllä nykyisessä työssä koen. Yrityksessä on hyvät säännöt.”

”Koen kyllä, että saan olla oma itseni. Harva tietää, että mulla on ADHD. Totta kai olen kertonut siitä. Kunhan työt rullaa, niin kaikki hyvin.”

”No pääasiassa kyllä, en mä siellä kaupassa nyt ihan oma rento itseni ole, mutta tänä vuonna yritin kyllä tuoda omaa autenttista persoonaani esiin mahdollisimman hyvin ja se otettiin kyllä ihan hyvin vastaan.”

Töissä on työminä

”Töissä on päällä työmoodi, jossa tärkeintä on hoitaa homma mahdollisimman hyvin. Yritän koko ajan olla tekemättä virheitä ja koitan olla mahdollisimman asiallinen. Töissä pitää lähteä jokaiseen ihmiskohtaamiseen sillä ajatuksella, että asiakkaalla on musta ulkomaalaistaustaisena ehkä jotain negatiivisia oletuksia ja että yritän rikkoa ne ennakko-oletukset. Kun toimii näin koko ajan, on vaativaa myös pitää huolta omista rajoista.”

”Kun transmiehenä olin henkilökohtaisena avustajana, piti sietää tytöttelyä, mutta en jaksanut korjata sitä. Keskityn työn tekemiseen. Miksi pitäisi tuoda itseään esille työssä, jos oma identiteetti ei vaikuta työn tekemiseen mitenkään.”

Mitä työelämässä pitäisi muuttaa?

Suhde työhön pääsyn helpottamiseen eroaa

NUORILLE KYSYMYS TYÖHÖN PÄÄSYSTÄ ON KESKEINEN, YLI 30-VUOTIAILLE EI NIIN VAHVASTI

- Yli 30-vuotiaiden ja sitä nuorempien näkökulmaerot työelämään tulevat esiin avovastauksessa, jossa pyydettiin nimeämään yksi muutettava asia suomalaisessa työelämässä
- Tässä näkyy selvästi, että yli 30-vuotiaiden toiveet liittyvät vahvemmin **työn sisältöön, työkulttuuriin ja työelämän joustoihin sekä palkkaukseen**
- Nuorten toiveet puolestaan liittyvät vahvemmin siihen, miten voidaan **turvata työpaikat, vahvistaa työllisyyttä ja edistää työelämään pääsyä**

- Tämä on vahva viesti nuorilta aikuisille. On ratkaistava se, miten työllisyyttä saadaan parannettua ja vahvistettua reittejä työelämään

Työllisyyden vahvistaminen on nuorten toive

TYÖELÄMÄÄN PÄÄSY ON NUORILLE ISO KYSYMYS

- Vastaajilta kysyttiin avovastauksina, mitä he haluaisivat muuttaa suomalaisessa työelämässä. Vastaukset teemoiteltiin eri aihepiireihin.
- Nuorten toiveissa korostuvat:
  - Työpaikkojen säilyttäminen ja työllisyyden vahvistaminen
  - Parempi palkkataso ja palkkaerojen kaventaminen
  - Työntekijöiden arvostus ja inhimillinen työkulttuuri
  - Työllisyyden ja työelämään pääsyn edistäminen
  - Joustava työelämä

Yli 30-vuotiaat haluavat parempaa palkkaa

MYÖS TYÖNTEKIJÖIDEN ARVOSTUSTA JA TYÖELÄMÄN JOUSTOJA TOIVOTAAN LISÄÄ

- Yli 30-vuotiaiden toiveissa korostuvat:
  - Parempi palkkataso
  - Palkkaerojen kaventaminen
  - Työntekijöiden arvostus ja inhimillinen työkulttuuri
  - Joustava työelämä ja parempi työn ja vapaa-ajan tasapaino,
  - Oikeudenmukainen ja tasa-arvoinen palkkaus
  - Kohtuullinen työkuormitus ja työn parempi organisointi
- Työpaikkojen säilyttäminen ja työllisyyden vahvistaminen sekä työllisyyden ja työelämään pääsyn edistäminen ovat yli 30-vuotiailla 6. ja 7. tärkeimpiä asioita

Kiitos!

Lisätietoja antaa:

Ville Pitkänen, viestintäpäällikkö, Live-säätiö
040 662 3947 / ville.pitkanen@inlive.fi

livesaatio.fi